

Rwanda verruilt olielantaarn voor zonnelamp

Van onze verslaggever
Gerard Reijn

AMSTERDAM Rwanda schakelt over op zonnelampen. In twee jaar tijd moeten 1,1 miljoen huishoudens overstappen van hun traditionele petroleumlamp op een ledlamp op zonne-energie. Over enkele jaren wordt de petroleumlamp verboden.

Met de omschakeling wordt Rwanda de koploper in zonne-energie in Afrika. Er zijn nog geen landen waar meer dan 5 procent van de huishoudens wordt verlicht op zonne-energie. In Rwanda moet dat over twee jaar al 45 procent zijn en over vier jaar zelfs 70 procent.

De omschakeling is een idee van de Nederlandse ondernemer Bart Hartman van de sociale onderneming NOTS. Hij benaderde de Rwandese president Paul Kagame toen die vorig najaar in Den Haag was. Hartman maakte hem warm voor het project Bye Bye Petroleumlamp. Daarmee refereerde hij aan een geslaagde campagne van Kagame om 150 duizend strohutten in één jaar tijd te vervangen door stenen huisjes. Dat project heette Bye Bye Strohut.

In Rwanda is van de 2,5 miljoen huishoudens maar een kwart aangesloten op het elektriciteitsnet. Slechts 2 procent gebruikt zonne-energie. Driekwart, rond 1,9 miljoen huishoudens, heeft als enige verlichting de kaars of de petroleumlamp. Die lampen zijn duur in gebruik; ze vergen rond 50 dollar per jaar aan petroleum. Bovendien zijn ze ongezond en gevaarlijk.

Een van de problemen bij de introductie van de zonnelampen is de investering. Volgens Hartman zal het een Rwandees minstens 40 dollar kosten om een systeem met zonnepaneel en lamp te kopen, een bedrag dat de meesten niet zomaar kunnen betalen.

Hartman gaat samenwerken met de Zuid-Afrikaanse telefoonmaatschappij MTN, de grootste in Rwanda. 'Onze systemen bestaan uit een zonnepaneel, een lamp en een snoertje waarmee je je mobiele telefoon kunt opladen.' Telefoonbezitters besparen naast de

Affiche voor de zonnelamp in Rwanda.

50 dollar aan petroleum per jaar ook nog eens tijd én 20 dollar per jaar omdat ze niet meer naar de oplaadwinkel hoeven. Ook een radiootje dat Hartman voor 6 dollar aanbiedt, kan op het systeem worden aangesloten. Het systeem is uit te breiden met meer zonnepanelen en toepassingen zoals een tv.

MTN heeft een netwerk van drieduizend agenten die ondermeer geldtransfers uitvoeren. Via hen kunnen de klanten een krediet krijgen om hun zonnestelsel van 40 dollar aan te schaffen. 'We zorgen dat ze aan aflossing per maand niet meer betalen dan ze nu aan petroleum en telefoon opladen kwijt zijn', zegt Hartman.

Hij denkt zelf 940 duizend zonnelampen te kunnen verkopen, een marktaandeel van 50 procent. Dat levert hem een omzet op van 90 miljoen dollar en een winst van 3,5 miljoen. De systemen komen uit China en worden in Rwanda geassembleerd.

Voor zijn operatie heeft Hartman 65 miljoen dollar nodig, die hij grotendeels ophaalt met een obligatielening aan de beurs van Kigali. Een klein deel haalt hij bij Nederlandse pensioenfondsen en verzekeraars op.

Tot voor kort wilde Rwanda het plateland in hoog tempo aansluiten op het elektriciteitsnet, maar dat blijkt erg duur: gemiddeld 1.500 dollar per woning. Die investering wordt dankzij de sprong naar de zon overgeslagen.